

Europa

REGIOVERSLAGEN 2016

Actuele ontwikkelingen

- Bestaande kerken worstelen steeds meer met hun voortbestaan en bestaansrecht. Deze tendens is er niet alleen in Nederland, maar eveneens in landen als Frankrijk, België, Duitsland, Tsjechië. In grote lijnen geldt dat de traditionele manier van kerk beleven stilaan plaats maakt voor vormen waarin daarvoor meer ruimte is. Dat kan ook in de bestaande kerkgenootschappen.
- Bestaande kerken slagen er steeds minder in jongeren vast te houden en aan zich te verbinden. Het brengt de fundamentele vraag mee hoe jongeren kerk zien, hoe kerk voor hen betekenis kan hebben en hoe geloven en kerk voor hen verbonden zijn. Nadenken over de kerk in Europa betekent ook nadenken over vormen waarin de kerk van morgen voor jongeren betekenisvol kan blijven.
- De komst van migranten en vluchtelingen naar Europa plaatst de kerk voor een aantal uitdagingen. Allereerst t.a.v. hun betrokkenheid op deze groep als het gaat om opvang, maar ook het bieden van een plaats in de geloofsgemeenschap. Daarnaast, zoals bijvoorbeeld in Tsjechië, ziet de kerk zich als degene die het gesprek over gastvrijheid en zorg voor de naaste wil initiëren in een context waarin dat geen vanzelfsprekendheden zijn.
- Voor specifiek Oost-Europa geldt dat de verhouding tussen de kerken in Nederland en landen als Roemenië/Hongarije een nieuwe invulling krijgt. Veel Oost-Europacommissies zoeken hoe ze hun relatie met de kerken in Oost-Europa opnieuw inhoud kunnen geven.

• **Albanië**
• **Albanië / Kosovo**
• **België**
• **Duitsland**
• **Frankrijk**
• **Roemenië**
• **Tsjechië**
• **Overig werk**

Albanië

Gevangeniswerk

REGIOVERSLAG 2016

Waarom doet de GZB dit?

De GZB gelooft dat het Evangelie voor iedereen is, in het bijzonder voor wie in de marge van de samenleving is terecht gekomen, zoals de gevangenis. De GZB deelt het verlangen dat de organisatie ShKBSH heeft om de gevangenen in Albanië hiermee te bereiken en voor hun naasten zorg te dragen.

Wat gebeurt er in dit programma?

In de gevangenis werken predikanten en pastoraal werkers. Zij delen het Evangelie, bemoedigen gevangenen, bouwen aan nieuwe gemeentes in de gevangenis en zorgen voor de gevangenen en hun familie.

Met wie werkt de GZB samen?

De GZB werkt in de gevangenis samen

met ShKBSH (Prison Fellowship Albania), een organisatie die zich specifiek richt op gevangenen in Albanië.

Wat draagt de GZB bij?

De GZB heeft in 2016 een bijdrage geleverd aan gemeentestichting in de gevangenis door:

- De ondersteuning van acht predikanten en pastoraal werkers in mannen-, vrouwen-, en jeugdgevangenis.
- Het bijdragen diaconaal werk waarmee gevangenen en hun familie ondersteund kunnen worden in hun bestaan.

Hoogtepunten 2016

Het aantal gevangenispredikanten neemt steeds verder toe. Samen met de GZB kon-

den in 2016 negen predikanten of pastoraal werkers het Evangelie met gevangenen delen.

Leerpunt 2016

Het werk in de gevangenis blijft kwetsbaar, omdat het bestaat bij de toestemming die de overheid geeft. Kijkend naar de toekomst lijkt het zaak ook constant aan een alternatief te denken.

Vooruitblik 2017

In 2017 ontwikkelt de GZB samen met PFA een programma om de komende jaren het werk in de gevangenis te ondersteunen. Vertrekpunt: het verlangen dat iedere gevangene in Albanië de gelegenheid krijgt Jezus Christus te leren kennen.

Overzicht zendingswerkers en financiële bijdragen

Activiteiten				Realisatie 2016		Begroting 2016	
Partner	Categorie	Proj.nr.	Omschrijving project	ZW	€	ZW	€
ShKBSH	02. Evangelisatie	AL.1.001	Kerk in de gevangenis *		40.000		40.000
ShKBSH	11. Onderwijs en werk	AL.2.002	Diaconale hulp gevangenen		0		5.000
ShKBSH	08. Diaconaat		Project Diaconia		0		5.000
				0,0	40.000	0,0	50.000

Albanië / Kosovo
Gemeentevorming

REGIOVERSLAG 2016

Waarom doet de GZB dit?

In Albanië en Kosovo draagt de GZB bij aan de opbouw van jonge, enthousiaste kerken. De kerk is klein en kwetsbaar en er ontbreekt een stevige basis om verder te groeien. De GZB ondersteunt kerken in hun groei, helpt mee nieuwe gemeenten te stichten en helpt de kerk om ook met daden te getuigen van hun geloof.

Wat gebeurt er in dit programma?

De GZB ondersteunt gemeentestichting in Mushqeta en Peja, de diaconale aanwezigheid presentie van de kerk in de samenleving en de toerusting van christenen, zodat ze een stevige basis voor hun geloof ontwikkelen.

Met wie werkt de GZB samen?

In Albanië werkt de GZB samen met de Evangelische Alliantie (VUSH), de Gospel of Christ Church en SFI. Met hen werkt de GZB aan de groei van de kerk in Albanië en het getuigenis van de kerk in de samenleving. In Kosovo werkt de GZB samen met ECM en de plaatselijke gemeente in Peja.

Wat draagt de GZB bij?

De GZB heeft in 2016 een bijdrage geleverd aan de groei van de kerken door:

- De uitzending van Maarten en Gerdien

Blom, die samen met een team van de Gospel of Christ Church werken in het gemeentestichtingsproject in Mushqeta.

- De uitzending van Geert en Charissa Holwerda, die de organisatie SFI ondersteunen in hun diaconale presentie in de samenleving.
- Het ondersteunen van VUSH met projecten die zich richten op de eenheid en groei van de kerk in Albanië.
- De uitzending van Rik en Machteld Lubbers, die de gemeente in Peja ondersteunen in hun verdere groei.

Hoogtepunten 2016

- In 2013 zijn Maarten en Gerdien voorzichtig begonnen met een gemeentestichtingsproject in Mushqeta. In de afgelopen jaren zijn relaties en is het vertrouwen gegroeid. Steeds meer mensen zijn nieuwsgierig naar de woorden achter de daden van deze kleine gemeente en worden daardoor geraakt. In 2016 zijn tien mensen gedoopt en lid geworden van deze jonge gemeente.
- Geert en Charissa Holwerda hebben de ontwikkeling van het onderwijsprogramma waarmee SFI scholen wil ondersteunen afgerond. Met deze trainingen ontdekken leerkrachten hoe ze met andere

ogen naar leerlingen kunnen kijken en vanuit vertrouwen kunnen werken.

Leerpunt 2016

De toerusting aan gemeenten wilde de GZB aanvankelijk organiseren met enkele gemeenten. Maar het verlangen naar een stevige basis is breed aanwezig. In 2017 wil de GZB daarom met de VUSH, namens de meeste Albanese gemeenten, en zo mogelijk gemeenten uit de bredere regio van de Balkan, in gesprek over het opzetten van een toerustingsprogramma dat breed toegankelijk is en op maat is te maken.

Vooruitblik 2017

In 2017 ontwikkelt de GZB samen met de VUSH een programma voor toerusting van gemeenten in Albanië. Aad en Dineke van der Maas zullen worden uitgezonden om daaraan een bijdrage te leveren. Robert en Danja Duits zullen SFI helpen met het verder vormen van hun presentie in de samenleving door een bijdrage te leveren in trainingen en organisatieontwikkeling. In Mushqeta zal een nieuw multifunctioneel centrum voor de gemeente worden gebouwd, in samenwerking met Hoop voor Albanië.

Overzicht zendingswerkers en financiële bijdragen

Activiteiten	Partner	Categorie	Proj.nr.	Omschrijving project	Realisatie 2016		Begroting 2016	
					ZW	€	ZW	€
	VUSH	05. Leiderschapstrainingen	AL.1.003	Ondersteuning predikantenconferentie		3.000		1.500
	VUSH	08. Diaconaat	AL.2.001	Versterking lokale kerken en hun kader in diaconaat		5.000		5.000
	GOCC	03. Gemeentestichting	AL.1.004	Blom, Maarten en Gerdien	1,0		1,0	
	GOCC	02. Evangelisatie	AL.1.006	Evangelist voor Mushqeta		5.000		5.000
	GOCC	03. Gemeentestichting	AL.1.007	Gemeentestichting Mushqeta		6.205		0,0
	GOCC	08. Diaconaat	AL.2.006	Renovatie huis Moza		8.000		0
	ECM	03. Gemeentestichting	KS.1.002	Lubbers, Rik en Machteld	1,0		1,0	
	ECM	03. Gemeentestichting	KS.1.003	Gemeentestichting Peja		3.600		12.000
	SFI	11. Onderwijs en werk	AL.2.003	Holwerda, Geert en Charissa	0,1		0,4	
					2,1	30.805	2,4	23.500

België
Evangelisatie

REGIOVERSLAG 2016

Waarom doet de GZB dit?

De GZB gelooft dat de kerk in Europa geroepen is juist in deze tijd het geluid van het Evangelie te laten horen en dat op creatieve wijze te doen. Daarom steunt de GZB de komende jaren een aantal projecten die niet binnen programma's vallen.

Wat gebeurt er in dit programma?

Missionair werk in het Bijbelhuis in Antwerpen, maar ook het bereiken van buitenlandse studenten met het Evangelie en hen toerusten om straks een plek in de kerk in hun thuisland in te kunnen nemen.

Met wie werkt de GZB samen?

In Antwerpen, België, werkt de GZB samen met de Christusgemeente/Bijbelhuis om kinderen en volwassenen uit het Midden-Oosten te bereiken met het Evangelie

in het Bijbelhuis, een unieke plaats van ontmoeting tussen christenen en moslims. In Nederland werkt de GZB samen met IFES bij het ondersteunen en toerusten van buitenlandse studenten.

Wat draagt de GZB bij?

De GZB heeft in 2016 een bijdrage geleverd aan de groei van de kerken door:

- De uitzending van Ernst en Thera van Velzen tot oktober 2016 en de ondersteuning van het werk van het Bijbelhuis.
- De ondersteuning van het internationaal studentenwerk van IFES.

Hoogtepunten 2016

De VPKB in België heeft toestemming gegeven van het Bijbelhuis een predikantsplaats te maken, waarmee voor de komende jaren

het werk voor een groot deel gegarandeerd is.

Leerpunt 2016

De insteek van het internationale programma voor studenten was onder meer de koppeling aan kerken in hun thuisland. In de praktijk blijkt het lastig goed een relatie te kunnen leggen tussen studenten die in Nederland verblijven en de kerken waar de GZB ter plekke een partnerrelatie mee onderhoudt.

Vooruitblik 2017

In 2017 wordt helder hoe de GZB de komende jaren het verlangen van het Bijbelhuis kan blijven ondersteunen en zal een samenwerkingsovereenkomst tot 2020 worden gemaakt.

Overzicht zendingswerkers en financiële bijdragen

Activiteiten				Realisatie 2016		Begroting 2016	
Partner	Categorie	Proj.nr.	Omschrijving project	ZW	€	ZW	€
Christus-gemeente	02. Evangelisatie	BE.1.001	Bijbelhuisprogramma's		11.000		14.000
Christus-gemeente	02. Evangelisatie	BE.1.003	Velzen, Ernst en Thera van	0,8		0,8	
Christus-gemeente	02. Evangelisatie	BE.1.005	Missionair kinder- en tienerwerk		32.500		32.500
				0,8	43.500	0,8	46.500

Duitsland

Gemeentestichting

REGIOVERSLAG 2016

Waarom doet de GZB dit?

In Duitsland draagt de GZB bij aan gemeentestichting, omdat in het Noordoosten van Duitsland, de voormalige DDR, kerk en het geloof zo goed als verdwenen zijn. De GZB deelt het verlangen van de kerk dat dit een bijzondere plaats is om het Evangelie van Jezus Christus opnieuw te zaaien.

Wat gebeurt er in dit programma?

De GZB ondersteunt gemeentestichting in Rostock in de voormalige Plattenbau-wijk Evershagen.

Met wie werkt de GZB samen?

De GZB werkt in Rostock, Duitsland, samen met ECM. Via ECM is de GZB verbonden aan

het gemeentestichtingsproject in Evershagen, waaraan ook de Freie Evangelische Gemeinde is verbonden.

Wat draagt de GZB bij?

De GZB heeft in 2016 een bijdrage geleverd aan gemeentestichting in Rostock door de uitzending van Gerrit en Jorine van Dijk naar de wijk Evershagen in Rostock, in samenwerking met ECM Nederland.

Hoogtepunten 2016

Gerrit en Jorine hebben hun plaats gevonden in de wijk waar zij wonen, raken steeds meer ingeburgerd en kijken naar verdere mogelijkheden om (missionair) van betekenis te zijn.

Leerpunt 2016

Werken en leven in voormalig Oost-Duitsland is een zaak van lange adem. Vertrouwen dat weg is, kan slechts langzaam terug komen. Wie hier wil werken zal zich moeten richten op de lange termijn.

Vooruitblik 2017

De GZB heeft het verlangen dat in dit gedeelte van Duitsland veel meer mensen weer de gelegenheid krijgen Jezus Christus te leren kennen. In 2017 wil de GZB met ECM kijken naar de mogelijkheden om het werk in deze regio uit te breiden.

Overzicht zendingswerkers en financiële bijdragen

Activiteiten				Realisatie 2016		Begroting 2016	
Partner	Categorie	Proj.nr.	Omschrijving project	ZW	€	ZW	€
ECM	03. Gemeentestichting	DE.1.001	Dijk, Gerrit en Jorine van	1,0		1,0	
ECM	03. Gemeentestichting		Gemeentestichting		0		3.500
				1,0	0	1,0	3.500

Frankrijk

Gemeentestichting

REGIOVERSLAG 2016

Waarom doet de GZB dit?

De GZB ondersteunt de UNEPREF in een gezamenlijk verlangen om kleine, 'vergrijzende' gemeenten te revitaliseren en nieuwe gemeenten te stichten.

Wat gebeurt er in dit programma?

De samenwerking met de UNEPREF richt zich op gemeentestichting (jonge gemeente in Parijs) en op het jeugdwerk van de kerk.

Met wie werkt de GZB samen?

Al lange tijd werkt de GZB samen met de UNEPREF, een kleine bijbelgetrouwe kerk die vooral aanwezig is in het zuiden van Frankrijk. Het gedeelde verlangen is om in het sterk gesecculariseerde Frankrijk het Evangelie weer op nieuw te verkondigen.

Wat draagt de GZB bij?

Naast een financiële bijdrage voor de gemeente in Parijs is Harriëtte Smit uitgezonden om gemeenten van de UNEPTREF te adviseren in het doordenken van beleid en activiteiten van jeugdwerk.

Harriëtte werkt nauw samen met ds. Joël Landes.

Hoogtepunten 2016

Een hoogtepunt in het afgelopen jaar is de groei van de gemeente in Parijs.

Een tweede hoogtepunt is het regionale jongerenweekend in le Mas d' Azil met 55 jongeren waarvan er 11 uit Le Mas d' Azil kwamen die we nog nooit eerder hadden ontmoet! Het resultaat van investeren.

Leerpunt 2016

Uitwisseling is een goede manier om bewustwording van zending te bevorderen. Jongeren uit Nederland zijn in Frankrijk geweest en jongeren uit Frankrijk zijn in Nederland geweest.

Vooruitblik 2017

De focus in 2017 zal vooral gericht zijn op het verder ontwikkelen van het landelijke jeugdwerk.

Overzicht zendingswerkers en financiële bijdragen

Activiteiten				Realisatie 2016		Begroting 2016	
Partner	Categorie	Proj.nr.	Omschrijving project	ZW	€	ZW	€
UNEPREF	07. Jeugdwerk	FR.1.002	Smit, Harriëtte	1,0		1,0	
UNEPREF	07. Jeugdwerk	FR.1.007	Ondersteuning jeugdwerk		18.000		18.000
UNEPREF	03. Gemeentestichting	FR.1.004	Gemeentestichting Parijs		12.000		12.000
				1,0	30.000	1,0	30.000

Roemenië

Gevangeniswerk

REGIOVERSLAG 2016

Waarom doet de GZB dit?

In Roemenië draagt de GZB aan gevangeniswerk in de stad Cluj, omdat de GZB het verlangen deelt dat gevangenen het goede nieuws van Jezus Christus horen en er naar hen wordt omgezien.

Wat gebeurt er in dit programma?

In dit programma, dat in 2017 verder ontwikkeld zal worden, worden gevangenen bezocht en bemoedigd en wordt met hen in woorden en daden het Evangelie gedeeld.

Met wie werkt de GZB samen?

In Roemenië werkt de GZB samen met Prison Fellowship Roemenië.

Wat draagt de GZB bij?

De GZB heeft in 2016 een bijdrage geleverd aan de groei van de kerken door de uitzending van Cornelis en Riekske van der Berg, die een aantal keren per jaar vanuit Nederland op reis gaan naar Roemenië om daar de gevangenen te bezoeken en hen te bemoedigen.

Hoogtepunten 2016

In 2016 is de stap gezet om de komende jaren verder in te zetten op het gevangeniswerk in Roemenië. In 2017 zal dit verder worden uitgewerkt.

Leerpunt 2016

De GZB was met een aantal deelactiviteiten actief in Roemenië. In 2016 is besloten te focussen op één specifieke werksoort, gevangeniswerk.

Vooruitblik 2017

In 2017 ontwikkelt de GZB samen met PFR een programma voor gevangenzorg in Cluj voor de komende jaren.

Overzicht zendingswerkers en financiële bijdragen

Activiteiten				Realisatie 2016		Begroting 2016	
Partner	Categorie	Proj.nr.	Omschrijving project	ZW	€	ZW	€
	02. Evangelisatie	RO.1.001	Berg, Cornelis van den	0,4		0,4	
				0,4		0,4	

Tsjechië
Gemeentevorming

REGIOVERSLAG 2016

Waarom doet de GZB dit?

In Tsjechië draagt de GZB bij aan de missionaire ontwikkeling van gemeenten. De kerken in Tsjechië zijn klein, maar hebben desondanks het verlangen het Evangelie te delen in een land waar geloven niet vanzelfsprekend is. De GZB deelt het verlangen van deze kerken en wil hen graag ondersteunen om de mensen in Tsjechië te bereiken.

Wat gebeurt er in dit programma?

De GZB ondersteunt een toerustingsprogramma voor gemeenten, studentenwerk dat zich richt op de inzet van studenten in kerk en samenleving en gemeentestichting en opbouw.

Met wie werkt de GZB samen?

In Tsjechië werkt de GZB samen met de Evangelische Alliantie (gemeentestichting en het ondersteunen van kerken) Network Praha (gemeentestichting in Praag), UKH (studentenwerk) en het Comenius Instituut (toerusting van gemeenten en het coachen van studenten om hun plaats in te nemen in kerk en samenleving).

Wat draagt de GZB bij?

De GZB heeft in 2016 een bijdrage geleverd aan de groei van de kerken door:

- De uitzending van Leendert en Nelleke Wolters, die het werk van de EA ondersteunen en meewerken aan gemeentestichting in de wijk Skalka en het centrum van Praag.
- Het ondersteunen van het Comenius Instituut met projecten voor toerusting van gemeenten en de begeleiding van studenten.

Hoogtepunten 2016

- In 2016 hebben tientallen gemeentelieden een cursus van het Comenius Instituut gevolgd.
- Er zijn belangrijke stappen gezet in het vormen van een nieuwe gemeente in het centrum van Praag. Leendert en Nelleke zijn hier een belangrijke schakel in. In 2017 hoopt de jonge 'gemeente' zich te kunnen vermenigvuldigen naar drie groepen.

Leerpunt 2016

Het studentenwerk is een zaak van lange adem. Er is niet direct zichtbaar wat een bijdrage aan zo'n langetermijnproject 'op zal leveren'. In 2016 zijn mede dankzij de langdurige steun van de GZB een aantal bijdragen verschenen die de kerken hebben geholpen na te denken over actuele thema's in de maatschappij. Een leerpunt dat soms dingen hun tijd nodig hebben en mogen hebben.

Vooruitblik 2017

In 2017 hopen Leendert en Nelleke samen met Network Praha de jonge gemeente verder te ontwikkelen. In de zomer van 2017 zal gestart worden met drie groepen en met samenkomsten op zondag. In 2017 wil de GZB met zijn partners in Tsjechië werken aan de mogelijkheid van een programma voor gemeentetoerusting voor de komende jaren.

Overzicht zendingswerkers en financiële bijdragen

Activiteiten				Realisatie 2016		Begroting 2016	
Partner	Categorie	Proj.nr.	Omschrijving project	ZW	€	ZW	€
CEA	05. Leiderschapstrainingen	CZ.1.005	Wolters, Leendert en Nelleke	1,0		1,0	
CEA	06. Bevorderen discipelschap	CZ.1.006	Familie-gebedsgids		2.000		2.000
CEA	03. Gemeentestichting		Ondersteuning gemeentestichting Praag		0		20.000
Comenius Instituut	05. Leiderschapstrainingen	CZ.1.002	Toerustingscursussen voor leidinggevendenden		8.000		8.000
Comenius Instituut	06. Bevorderen discipelschap	CZ.1.003	Mentoring / coaching christelijke studenten		10.000		10.000
UKH	02. Evangelisatie	CZ.1.007	Mission week		1.500		1.500
				1,0	21.500	1,0	41.500

**Overig
werk**

REGIOVERSLAG 2016

Overzicht zendingswerkers en financiële bijdragen

Activiteiten

Partner	Categorie	Proj.nr.	Omschrijving project	Realisatie 2016		Begroting 2016	
				ZW	€	ZW	€
UNEPREF	06. Bevorderen discipelschap		Conferentie 'gereformeerd belijden' (CECR)		0		5.500
IFES	02. Evangelisatie	NL.1.001	Zending onder (internationale) studenten		20.000		20.000
IFES	06. Bevorderen discipelschap	NL.3.002	Uitwisseling studenten		3.600		4.000
Crosslinks	09. Medische hulp Bijz./nbn		Keizer, Marjolein (Verenigd Koninkrijk) Werkbezoeken Europa	1,0	3.750	1,0	1.000
				1,0	27.350	1,0	30.500